

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 2 3 1 T 5 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

GASTRONOMIJA IN TURISTIČNE STORITVE

Izpitna pola

Četrtek, 8. junij 2023 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

*Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, ravnilo ter
numerično žepno računalno brez grafičnega zaslona in možnosti simbolnega računanja.
Kandidat dobi konceptni list in ocenjevalni obrazec. Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani, na ocenjevalni obrazec in na konceptni list.

Izpitna pola je sestavljena iz dveh delov. Prvi del vsebuje 15 krajših nalog, drugi del pa 8 strukturiranih nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50, od tega 20 v prvem delu in 30 v drugem delu. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami. Osnutki rešitev, ki jih lahko naredite na konceptni list, se pri ocenjevanju ne upoštevajo.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani (1–16), od tega 3 prazne. Barvna priloga ima 2 strani (17–18).

1. DEL

Obkrožite črko pred pravilno rešitvijo.

1. V podjetju se je promet v določenem obdobju zmanjšal za 20 %, dobiček pa se je v istem obdobju zmanjšal za 30 %. Kateri stroški v podjetju so povzročili, da se je dobiček v tem obdobju zmanjšal za večji odstotek kot promet?
- A Sorazmerno spremenljivi stroški.
 - B Neomejeno stalni stroški.
 - C Nazadujoči spremenljivi stroški.
 - D Napredujoči spremenljivi stroški.

(1 točka)

2. Katero izmed naštetih dejavnosti v državi uvrščamo v javni sektor?
- A Kmetijstvo.
 - B Industrijo.
 - C Zdravstvo.
 - D Gostinstvo.

(1 točka)

3. Izračunani kazalec likvidnosti na določen dan v podjetju znaša 0,5. To pomeni,
- A da podjetje na ta dan ne more pokriti zapadlih obveznosti.
 - B da ima podjetje na ta dan na TRR toliko denarja, kot znašajo zapadle obveznosti.
 - C da je podjetje na ta dan likvidno.
 - D da ima podjetje na ta dan na TRR več denarja, kot znašajo zapadle obveznosti.

(1 točka)

4. Med stalne stroške v podjetju uvrščamo
- A strošek porabe elektrike.
 - B strošek porabe pijač.
 - C strošek najemnin.
 - D strošek porabe kurilnega olja.

(1 točka)

5. Katero vrsto mesnih izdelkov bi svetovali človeku, ki ima povišan krvni tlak in težave z ledvicami?
- A Trajne mesne konzerve.
 - B Sušeno meso.
 - C Izdelke z manj natrija.
 - D Izdelke, ki ne vsebujejo glutena.

(1 točka)

6. Oseba z indeksom telesne mase (ITM) 24,3 je
- A podhranjena.
 - B debela.
 - C čezmerno hranjena.
 - D normalno hranjena.
- (1 točka)*
7. Kateri zajtrk boste predlagali osnovnošolcu, ki se želi prehranjevati po načelih zdravega prehranjevanja?
- A Zajtrk 1: črni kruh, skuta z drobnjakom, paradižnik, zeliščni čaj z medom.
 - B Zajtrk 2: rogljiček z marmelado, kakav.
 - C Zajtrk 3: beli kruh, čokoladni namaz, jabolko, mleko.
 - D Zajtrk 4: mlečna štručka, hrenovka, gorčica, jabolčni sok.
- (1 točka)*
8. Kateri nastanitveni obrat lahko pridobi oznako Superior?
- A Turistična kmetija z zlatim jabolkom.
 - B Samo hotel v kategoriji 4 in 5 zvezdic.
 - C Hotel, ki presega minimalne kriterije za posamezno kategorijo, vendar ne zagotavlja minimalnih kriterijev za višjo kategorijo.
 - D Marina.
- (1 točka)*
9. Tradicionalno prireditev Šuštarska nedelja pripravljajo v
- A Kranju.
 - B Tržiču.
 - C Cerknici.
 - D Idriji.
- (1 točka)*
10. Katera trditev pravilno opisuje Kras?
- A To je nizka planota, ki leži med dolino Drave in Tržaškim zalivom.
 - B Poselitev je gosta in neenakomerna, z večjimi naselji Sežana in Koper.
 - C Štanjel je naselje na Krasu, znano po edinstvenem Ferrarijevem vrtu.
 - D Večje jame na Krasu so Postojnska jama, Škocjanske jame in Vilenica.
- (1 točka)*

11. Preglednico dopolnite tako, da pri Pivški kotlini napišete eno naravno znamenitost in pri Beli krajini eno kulturno znamenitost, ki si jo tam lahko ogledamo.

	Naravna znamenitost	Kulturna znamenitost
Pivška kotlina		
Bela krajina		

(2 točki)

12. Med naštetimi geografskimi imeni obkrožite dve imeni, ki sta dolini.

Planica Pohorje Jelovica Trenta Kobarid Goričko

(2 točki)

13. K naštetim izdelkom pripišite ime žita, iz katerega je narejen izdelek.

polenta _____

ješprenj _____

kuskus _____

pokovka _____

(2 točki)

14. V preglednici je opis štirih narodnih jedi. V prazno polje desno od opisa vpišite ime jedi. Izbirajte med:

frika, bograč, bosman, mulce, retaš, matevž

Opis jedi	Ime jedi
»prekmurski« zavitek iz vlečenega ali kvašenega testa z različnimi nadevi	
na maščobi ocvrt nariban sir z različnimi kombinacijami krompirja, jajc, slanine, salame, skute ali klobas	
vrsta krvavic z nadevom iz svinjske krvi, koruzne moke, rozin, sladkorja in začimb	
jed iz pretlačenega kuhanega krompirja in fižola	

(2 točki)

15. Podjetja v svojih letnih poročilih evidentirajo različne podatke. Na črtice ob naštetih podatkih na levi strani napišite številko letnega poročila, v katerem so evidentirani podatki.

_____ vrednost stalnih sredstev	
_____ vrednost prodanih storitev	1 bilanca stanja
_____ vrednost izplačanih bruto plač	2 izkaz poslovnega izida
_____ vrednost zalog materiala	

(2 točki)

2. DEL

1. Miha Skok in Franc Mihev sta lastnika podjetij. Miha Skok je lastnik picerije Bazilika, ki jo je ustanovil kot samostojno podjetje, s. p., Franc Mihev pa je podjetje ustanovil kot gospodarsko družbo in postal edini lastnik in direktor podjetja Steklo, d. o. o.

- 1.1. Glede na zgornje besedilo dopolnite spodnje povedi.

Franc Mihev je za ustanovitev podjetja Steklo, d. o. o., potreboval minimalno

_____ EUR začetnega kapitala.

Podjetje Steklo, d. o. o., se je ob ustanovitvi vpisalo v _____,

ki se vodi na sodišču, in si s tem pridobilo status pravne osebe.

Miha Skok, s. p., lastnik picerije Bazilika, bo glede na ustvarjen poslovni izid obdavčen

na koncu poslovnega leta z davkom, ki ga imenujemo _____.

(3 točke)

- 1.2. Podjetje Steklo, d. o. o., je ustvarilo v prejšnjem letu 20.000 EUR neto dobička. Navedite dve možnosti, kako lahko lastnik Franc Mihev razdeli neto dobiček.

(2 točki)

- 1.3. Miha Skok, s. p., ima premoženje v vrednosti 180.000 EUR, vrednost njegove picerije Bazilika v celotnem znesku premoženja pa je 70.000 EUR. Navedite vrednost premoženja, s katerim Miha Skok odgovarja za obveznosti poslovanja picerije Bazilika.

(1 točka)

2. V gostinskem obratu so znani po sirovih štrukljih. V soboto sta dva zaposlena pripravila 250 porcij sirovih štrukljev. Za eno porcijo sirovih štrukljev sta porabila 0,15 kg skute. Skuto so nabavili po nabavni ceni 5 EUR za kg. V soboto so prodali 200 porcij sirovih štrukljev po prodajni ceni 3 EUR, štruklje, ki so ostali, pa so zamrznili in jih bodo prodali v naslednjih dneh.

- 2.1. Izračunajte potrošek porabe skute pri pripravi sirovih štrukljev v soboto. Računajte na eno decimalno mesto natančno.

Izračun:

Rezultat:

(1 točka)

- 2.2. Izračunajte strošek porabe skute pri pripravi sirovih štrukljev v soboto. Računajte na eno decimalno mesto natančno.

Izračun:

Rezultat:

(1 točka)

- 2.3. Ali strošek porabe skute vpliva na višino odstotka marže, ki so ga obračunali pri prodajni ceni sirovih štrukljev? Pojasnite odgovor.

Odgovor: _____

Pojasnilo: _____

(1 točka)

- 2.4. Izračunajte, koliko je znašal odhodek skute v soboto pri prodaji sirovih štrukljev.

Izračun:

Rezultat:

(1 točka)

2.5. Izračunajte prihodek pri prodaji sirovih štrukljev v soboto.

Izračun:

Rezultat:

(1 točka)

2.6. Dobavitelj skuto dobavi v soboto, ko se pripravljajo sirovi štruklji. Račun za dobavljeno skuto je treba plačati v 30 dneh po dobavi.

Obkrožite besedno zvezo ob poševnici, da bo trditev pravilna.

Iz navedenega sledi, da je pri tem poslovnem dogodku strošek časovno nastal
pred izdatkom / po izdatku.

(1 točka)

3. Gospa Sara je vegetarijanka. Odločila se je, da dopust preživi na kmečkem turizmu, kjer za goste pripravljajo značilne lokalne jedi. Za zajtrk je jedla fritajo z zelišči in domači črni kruh, za kosilo pa fižolovo juho, fuže v paradižnikovi omaki in mešano solato. Za malico je jedla sadje. Večerjala je čompe s skuto. V štirih obrokih je s hrano zaužila 9800 kJ energije.

3.1. V katerem delu Slovenije je gospa Sara preživela svoj dopust? Navedite ime gastronomske regije.

(1 točka)

3.2. Imenujte obliko vegetarijanstva glede na izbiro živil v jedilniku.

(1 točka)

3.3. Izračunajte, koliko g maščob naj bi po priporočilih uravnotežene prehrane zaužila v vseh štirih obrokih.

Rešitev: _____ g maščob.

(1 točka)

4. Skupina turistov je obiskala območje, ki je na sliki 1 v barvni prilogi obarvano rjavo. V gostišču Taverna so zanje pripravili gastronomsko ponudbo, ki je značilna za obiskano območje.
- 4.1. Poimenujte mesni izdelek z zaščiteno geografsko označbo, ki so ga v gostišču ponudili kot sestavino hladne predjedi.

(1 točka)

- 4.2. Opišite gibanico, ki je značilna za obiskano območje.

(1 točka)

- 4.3. Ob glavni jedi so gostje pili belo vino, značilno za vinorodni podkoliš Ljutomer-Ormož. Vino odlikujejo visoka vsebnost kislin, nižja alkoholna stopnja in nežna cvetica.

Legenda pravi, da je sorta, iz katere pridelujejo vino, dobila ime med francosko zasedbo v začetku 18. stoletja. Francozi so poskušali vino in momljali: »C'est si bon, si bon ...« (»Tako dobro, tako dobro ...«).

(Prirejeno po: <https://www.tasteslovenia.si/sl/okusi-slovenijo/vino/o-vinskih-sortah-v-sloveniji/>. Pridobljeno: 13. 9. 2021.)

Poimenujte opisano vino. _____

(1 točka)

5. Na trgu najdemo bogato ponudbo brezalkoholnih pijač. V preglednici so podatki z embalaže različnih izdelkov. Pozorno preberite sestavo izdelkov in rešite naloge.

Izdelek	Sestavine
1	voda, jabolčni sok 29 %, hruškova kaša 20 %, glukozno-fruktozni sirup, breskova kaša 1 %, kislina (citronska kislina), antioksidant (askorbinska kislina)
2	voda, saharoza, glukoza, kislina (citronska kislina), ogljikov dioksid, taurin (0,4 %), sredstva za uravnavanje kislosti (natrijevi karbonati, magnezijevi karbonati), kofein (0,03 %), vitamini (niacin, pantotenska kislina, vitamin B ₆ , vitamin B ₁₂), arome, barvili (karamel, riboflavini)
3	voda, sladkor, breskov sok iz zgoščenega soka (2 %), kislina (citronska kislina), izvleček črnega čaja, izvleček ječmenovega slada, arome, antioksidant (askorbinska kislina), izvleček šipka
4	jabolčni sok iz zgoščenega sadnega soka (100 %)
5	voda, pomarančni sok iz zgoščenega pomarančnega soka (3 %), ogljikov dioksid, kislini: citronska in jabolčna kislina, sladila: ciklamati, acetosulfam K, sukraloza, steviol glikozidi in neohesperidin DC, naravna aroma pomaranče z drugimi naravnimi aromami, konzervansi: kalijev sorbat, antioksidanti: askorbinska kislina, stabilizator: guar gumi, barvilo: karoten

- 5.1. Kateri izdelek je brezalkoholna pijača brez energijske vrednosti? Pojasnite razlog za svojo izbiro.

Številka izdelka: _____

_____ (1 točka)

- 5.2. Izberite številko izdelka, ki spada med energijske pijače. Pojasnite razlog za izbiro.

Številka izdelka: _____

_____ (1 točka)

- 5.3. Zakaj je izdelek številka 1 nektar?

_____ (1 točka)

6. Slovenijo sestavljajo številna hribovja.

6.1. Na sliki 2 v barvni prilogi je s črko A označeno Pohorje. Del katere velike pokrajinske enote/makroregije je Pohorje?

(1 točka)

6.2. S pomočjo slike 2 v barvni prilogi napišite še dve hribovji, ki sta del iste velike pokrajinske enote/makroregije kot Pohorje.

(1 točka)

6.3. Pohorje turisti radi obišejo v vseh letnih časih. V zimskih mesecih je zanimivo za smučarje, saj je tam več smučarskih središč. Napišite dve smučarski središči na Pohorju.

(2 točki)

7. Slika 3 v barvni prilogi prikazuje Vipavsko dolino in planote, ki jo obdajajo.

7.1. S pomočjo slike 3 v barvni prilogi dopolnite spodnje besedilo.

Na jugu Vipavsko dolino zapira planota _____ in na severu
planota _____.

(2 točki)

7.2. Poimenujte veter, ki je značilen za Vipavsko dolino in je usodno vplival na razplet bitke, omenjene v besedilu.

Legenda pravi, da je leta 394 na razplet bitke med vojskama rimskega cesarja Teodozija in njegovega nasprotnika Evgenija, ki je potekala v Zgornji Vipavski dolini, usodno vplival veter. Zmaga Teodozija je takrat pomenila tudi dokončno zmago krščanstva v rimskem imperiju.

(Vir: <https://www.druzinski-izleti.si/regije/goriska/vipava-izvir-vipave.html>. Pridobljeno: 19. 9. 2021.)

(1 točka)

8. Gostu, ki je tri noči bival v vašem hotelu, ste izstavili račun.

8.1. Ob naštetih storitvah napišite ustrezno davčno stopnjo.

nočitev z zajtrkom _____

turistična taksa _____

savna (3 ure) _____

torta v hotelski restavraciji _____

(1 točka)

8.2. Komu je namenjen znesek turistične takse, ki jo gost plača v nastanitvenem obratu?

(1 točka)

Prazna stran

Prazna stran

Prazna stran

P 2 3 1 T 5 0 1 1 1 1 7

Barvna priloga (k Izpitni poli – Gastronomija in turistične storitve)

Slika 1

(Prirejeno po: <http://tunka.si>. Pridobljeno: 13. 9. 2021.)

Slika 2

(Prirejeno po: <https://eucbeniki.sio.si/geo9/2642/index4.html>. Pridobljeno: 30. 4. 2021.)

Slika 3

(Vir: Atlas Slovenije za osnovne in srednje šole, str. 22, Ljubljana, Mladinska knjiga Založba, d. d., 2014.)